

Հայկական գիտահետազոտական հանգույց
Armenian Research & Academic Repository

Սույն աշխատանքն արտոնագրված է «Մտեղծագործական համայնքներ
նշ առևտրային իրավասություն 3.0» արտոնագրով

This work is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial
3.0 Unported (CC BY-NC 3.0) license.

Դու կարող ես.

պատճենել և տարածել նյութը ցանկացած ձևաչափով կամ կրիչով
ձևափոխել կամ օգտագործել առկա նյութը ստեղծելու համար նորը

You are free to:

Share — copy and redistribute the material in any medium or format

Adapt — remix, transform, and build upon the material

807

Ս. ԳՈՒԿՐՈՎՍԿԻՑ

ՏԱՀԵԼ ԿՌՈՒՆԿԻ ԱՐԿԱԾՆԵՐԸ

ԹԱՐԳՄ. ԽՆԿՈ-ԱՊՆՐ

С № 8515
19 6 33 р.
+1

30.1931.2.

ԴԵՏԷՐԱՏ

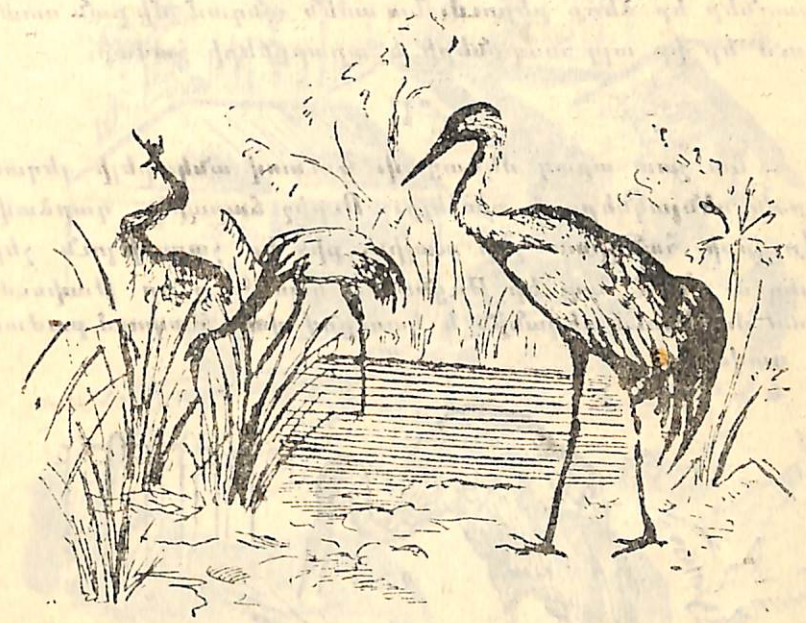
1931

ՅԵՐԵՎԱՆ

22 JUL 2013

1965
031-10
7-78

2011-051

ՀԱՅԿԱՍՏԱՆԻ ԳՐԱԴԱՐԱՆ
Гос. Библиотека
ՀԱՅԿ-ԱՅՄ.ՍՍՐ
Ա. Ա. ՄԻՅԱԿԻՆԻ
Ա. ՄԱՍԻՍԻՆԻ

1538 - 81

Էձի մաս՝ ճահճում ապրում եր կուռնկների ընտանի-
քը: հայր, մայր և շահեկների մի գույգ: Ահա թե մի ան
գամ շահեկներից մեկին ինչ անսովոր արկած պատահեց:
Գյուղի լեռեխաները բռնեցին, նրան, զբին տուրրակի մեջ
ու տարան ծախելու անտառապետին:

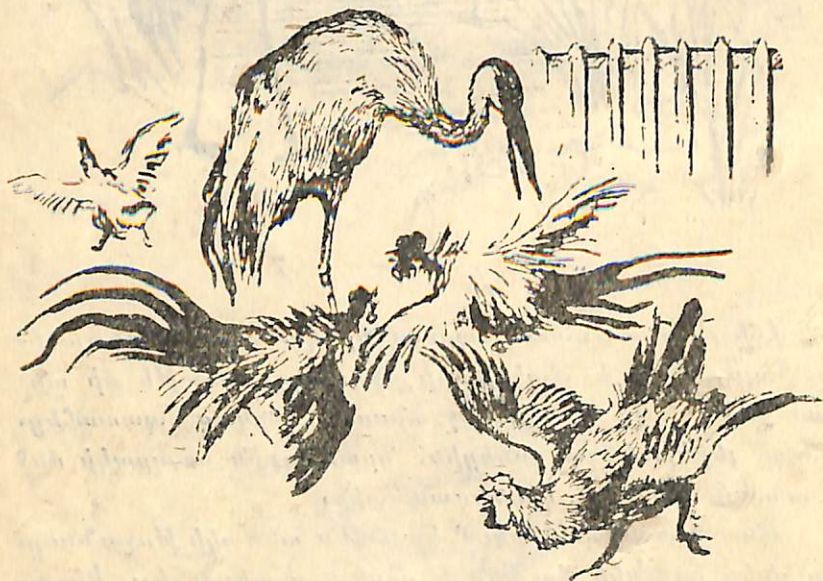
Անտառապետը սիրում եր ամեն տեսակի թռչուններ:
Նա գնեց կուռնկի ճուտին և սկսեց ընտելացնել: Կերա-
կրում եր նրան հացով, հատիկներով և ինչ վոր ձեռք եր
բնկնում: Կուռնկի ճուտը սիրում եր ճոխի, ճպուռ, բզեզ
և այլ միջատներ:

Կուռնկաճուտը շուտ ընտելացավ, ել չեր վախում,
ել չեր թագնվում: Նա ամեն տեղ գնում եր թե անտա-
ռապետի լեռեից և թե լեռեխանների, վորոնք նրան կերա-

կրում ելին և վորոնք անունը դրին Կոունկիկ: Եղ զեռ
 վոչինչ: Նա շատ բան սովորեց.— պարել, նստել, գլուխ
 սալ, ցատկոտել տեղնուտեղը: Նա եղպիսով ուտելու պա-
 տաններ եր ձեռք բերում: Նա ամեն անգամ մի բան ստա-
 նում եր իր այդ հնարքների և արարքների համար:

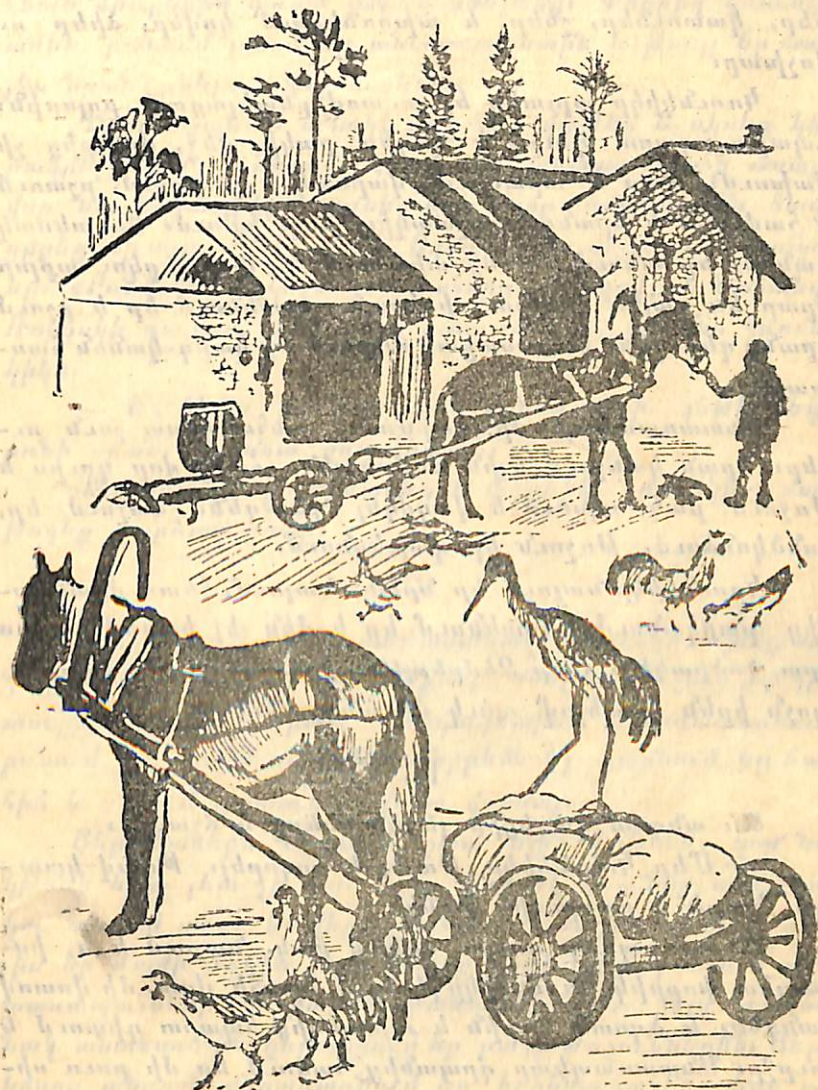
II

Նա շատ արագ մեծացավ: Երևում անկարելի լեղավ
 նրան սենյակներում պահելը: Ուրիշ ճարպիկը դարձավ:
 Վոչվորի հանգիստ չեր տալիս, քիչ ել չարություն չեր
 անում: Կամ հաց եր թռցնում, կամ ջուր եր թափում,
 կամ մոտենում սեղանին և կտուցով վար թափում բաժակ
 և գավաթ:

Վորոչեցին կոունկին բալը տեղափոխել:

Անտառապետի բալը մեծ եր, շուրջը անտառապա-
 ների, ծառաների և բանվորների բնակարաններ: Բակում

կային տեսակ-տեսակ կենդանիներ. հավեր, բաղեր, սագեր, կատուններ, շներ, և անոթներում՝ կովեր, ձիեր ու վոջիար:

Կոռնկիկը այդտեղ ել շուտով ընտերացավ բոլորին: Հայարա-հայարա դուրս ե գալիս բակի մեջ, վոջոքից շի վախում: Սոտ ե արածում, վարսակ ե ընտրում, բշտում ե հավերին և նրանց տաշտակից շուր խմում: Ես տեսակ բան ել եր անում.—հենց տեսնում եր վոր լերկու աքլոր իրար են գալիս կովելու, իսկույն մտտենում եր և բշում նրանց դես-դեն: Առհասարակ սիրում եր կարգ-կանոն հաստատել:

Անտառապետը մի շալժուն, անհանգիստ շուն ուներ: Նրան կանչում ելին Չեմբերլեն: Հենց վոր դուրս ե թռչում բակ, սկսում ե վազվզել դես-դեն: Հաջում եր, կոնձկոնձում, թռչուն եր վախեցնում:

Կոռնկիկը նայում եր նրան, նայում, հետո միանգամից բարկանում. մոտենում եր և մին ել կացով տալիս նրա ծոծրակին: Մեր Չեմբերլենը իսկույն վժվժում իր ու, պոչն իրեն քաշելով՝ սլակ մի անկյուն:

II

Մի անգամ վաղեցին լերելսաները և ճչացին:

— Մեր կոռնկիկը թռչել ե սովորել: Թուով կտուրը: Գուցե և բոլորովին թռնի:

Անտառապետը դուրս լեկավ բակ. նայում ե և, իսկապես, փոքրիկ կոռնկիկը թռել ե սրահի վրա. մի վտավ կանգնել ե ծոծրակի վրա և անտեղից հայարա դիտում ե շուրջը: Անտառապետը զրպանից հանում եր մի բուռ սիսեռ և ցուլց տալիս կոռնկին: Նա իսկույն կտրից ցած, սիսեռն անուշ ե անում:

Անտառապետը կերակրեց նրան սիսեռով, շոյեց և

հետո ձեռքերին առած բերեց սենյակը: Փոքրիկ կոռնկը ամեն բանում լսում եր անտառապետին և թույլ եր տալիս նրան անելու, ինչ ուզենա:

Անտառապետը պնակի մեջ հաց փրթեց և սկսեց կերակրել նրան ձեռքով: Հետո մի անտառապահի ասաց, վոր նա կոռնկիկին բռնի, իսկ ինքը նրա վտին հագցրեց մի ալյումինե ողակ: Ողակի վրա սուր բզով գրված եր: «Բռնված ե ճշկուտ լճի ճահճից. Մոսկովյան նահանգ, Ռուզսկի գավառ, 1870 թիվ ոգոստոսի 4, անունը կոռնկիկ»:

— Ե՛, հիմա նա շան պես վզնոց ունի. լեթե մեկը բռնի սրան, կիմանա վոր մերն ե:

Անտառապետը ծիծաղեց և փոքրիկ կոռնկին բաց թողեց դարձյալ բակը:

IV

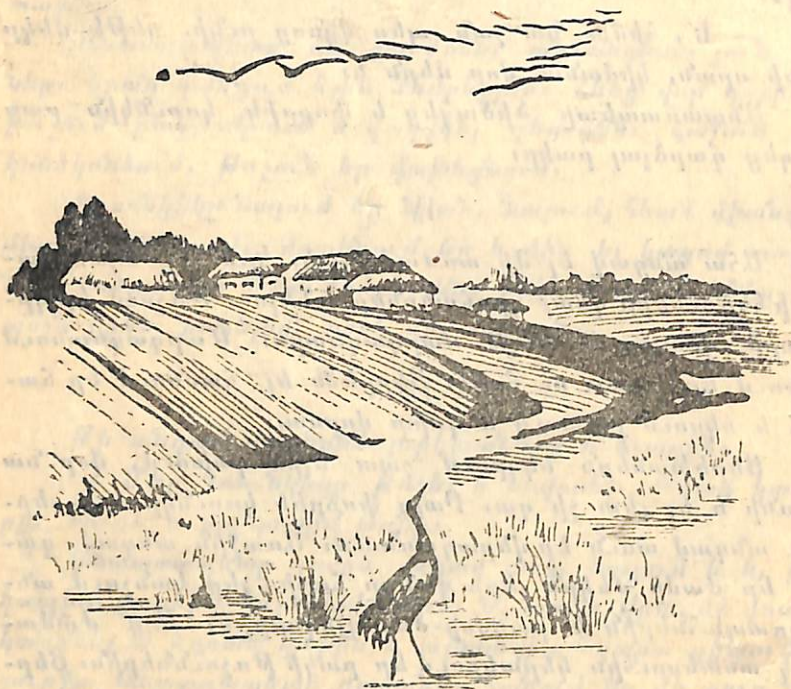
Ահա անցավ ել մի առժամանակ: Կոռնկը սկսեց ավելի հեռուները գնալ զբոսանքներ անելու: Թռչում եր կրտուրի վրայից և մինչև մարգագետին: Մարգագետնում բռնում եր ճպրուռ ու ճռիկ: Յերբեմն ել հասնում եր ճահիճ և սկսում լորտուկ և գորտ վորսալ:

Յերբեխաներն սկզբում շատ ելին վախում, վոր նա կթռնի և ել լետ չի գա: Բայց փոքրիկ կոռնկը որք լերկու անգամ տուն եր վերադառնում: Առաջին անգամ գալիս եր ժամի մեկին լերը գանգը ճաշի լեր կանչում անտառապահներին և բանվոր-ծառայողներին: Այդ ժամանակ անտեսուհին կերակրում եր բակի թռչուններին: Յերկրորդ անգամ վերադառնում եր իրիկնապահին, լերը անասուններին բերում ելին շրելու: Այդ ժամանակ բակում ջրհորից շուր ելին քաշում, և կոռնկիկը կտուցն անշուշտ կոխում եր դուլլի մեջ ու շուր խմում: Դրանից հետո գնում

եր ծածկի տակ և աջտեղ անցկացնում գիշերը մինչև առավոտ:

V

Թռչունները թռան աշնանը դեպի հարավ, տաք կողմեր: Առաջինը թռան ծիծեռները, նրանց հետևից ծիծեռնակները: Հավաքվեցին չվելու և սարյակները: Նրանք թռչում ելին մարգագետինների վրայով լերամ-լերամ: Հետո նստում ծառերին և աշնպես սուլում, դժվժում, ասես, վատ գործարանի շյուղած մեքենաներ լինելին:

Վերջապես, նրանք ել թռան:

Սեպտեմբերյան մի պայծառ որ լերկաց կռունկների լերամը: Նրանք 15 հատ ելին: Նրանք թռչում ելին աշնպես,

ինչպես այդ ցուլց ե տված պատկերի վրա: Նրանք թռչում ելին անտառապետության վրայով և կանչում. «կրո, կրո, կրո»:

Փոքրիկ կռունկը թեքեց գլուխը վեր և լերկար հետեում եր նրանց: Յերը նրանք անհետացան նրա աչքերից, փոքրիկ կռունկը թափահարեց թևերը և մի ամբողջ ժամ պտտվում եր մարգագետնի շուրջը, բարձրանում ողի մեջ, իջնում գետին:

Մյուս որը կրկնվեց նույնը: Կրկին մի կողմից լերկաց կռունկների խումբը: Այս անգամ փոքրիկ կռունկը վոչ միայն չթռավ, այլև արձագանգեց նրանց ձայներին: Նրա ձայնը հնչում եր և թավ, կարծես թե փչում ելին պղնձե խողովակ և խմբում ելին պղնձե պնակներ: Անտառապաները գլուխները շարժելով ասում ելին:

— Մեր կռունկիկն անշուշտ կթռնի: Յեվ ճիշտ վոր: Մի անգամ անտառապետության վրա լերկաց կռունկների մի մեծ լերամ: Դեռ հեռվից լսվում եր նրանց կռկոցը: Յերը բանվորները նայում ելին կռունկներին, հանկարծ հառաչեցին: Չահել կռունկը մարգագետնից վեր բարձրացավ և ընկավ լերամի լեռևից: Բայց լերամը շատ բարձր եր, իսկ նա ցածր:

Հանկարծ նա սկսեց լետ դառնալ և ցած իջնել: Նա մի մեծ շրջան արեց մարգագետնի վրա: Այդ ժամանակ արդեն շատ բարձրացավ և շատ լավ տեսնվում եր թե ինչպես նա, կռունկիկը, հասավ չվող թռչուններին:

— Գնաս բարով, կռունկիկ, — գոչեցին մանուկները: Գարնան հետ ելի վերադարձիր մեզ մոտ:

VI

Ուր չվեցին կռունկները:

Թռչում ելին նրանք շատ լերկար, դեպի հարավ, միշտ դեպի հարավ: Նրանք սլանում ելին անտառներով, տափաս-

6 230

C. 8515⁷

տաններով, սարերով և ձորերով և հասան տաք լեռկրներ։
Իջան մի ահագին լեռկար գետի կաղմած կղզու վրա, վոր
ծածկված էր թփերով, յեղեգներով և բարձր խոտերով։
Այդտեղ և մնացին ամբողջ ձմեռը։

Պետք է ասել, վոր այդտեղ բոլորովին ձմեռ չկար։
Այդ Աֆրիկան էր։ Չէ վոր այնտեղ վոչ սառնամանիք է
լինում և վոչ ձյուն։ Կուռնկներն այդտեղ ապրեցին մի քա-
նի ամիս. կերակրվեցին գորտերով, մորեխով և ամեն տե-
սակ պտուղներով։ Ամեն ոք թռչում էին հացազաշտե-
րը և այնպես կուշտ ուտում, վոր դժվարութեամբ էյին վե-
րադառնում իրենց կղզին։ Նրանք այնտեղ կուշտ ջուր է-
ին խմում և հանգիստ քնում խիտ յեղեգնուտում՝ մինչև
առավոտ։

Ամեն բան այստեղ այնպես չէր, ինչպես մեզ մոտ։

Գետերում լողում էյին ահազին կոկորդիլոսներ և բե-
զեմոտներ։

Ողում թռչում էյին զարմանալի թռչուններ, ծառե-
րի վրա մազցում էին կապիկները։

Յե՛վ մարդիկ էլ այդտեղ մի ուրիշ տեսակ էյին։ Նը-
րանք սև էին և ապրում էյին յեղեգնյա տներում, վո-
րոնք նման էին խոտի մեծ-մեծ դեղերի։

VII

Ահա միանգամ այդպիսի մի գեղից գուրս լեկավ մի
ջահել խափշիկ. նրան կանչում էին Բոնգո։

Ա՛խ, ինչ գեղեցիկ էր նա։

Դուք մի կարծեք թե նա բոլորովին մերկ էր։ Նրա
մեջքին կար մի շատ լավ՝ կանաչ տերևներից գործած
գոտի։ Առաջից ճոճվում էր գեղեցիկ գոգնոցը, վոր պա-
տրաստված էր կապի գոլավոր մորթուց, իսկ յետևից
շարժվում էր լեռպարդի պոչը։

Ամբողջ մարմինը նկարած, նախշած էր: Մարմնի վրա կային ողակ-ողակ շրջաններ . . . . .

Մինչև անգամ ճակատին կար յերկու կարմիր խոպոպ: Իսկ շրթունք ներկելը ավելորդ էր, քանի վոր շրթունքները արյան պես կարմիր էին: Ատամները փայլում էին շաքարի պես: Ել ավելի լավ էին աչքերը: Նրանք իսկ և իսկ յերկու թաց բալ էին: Մազերը գանգուր խոպոպներ էին, ինչպես սև գառնիկի մորթի:

Ավելի շատ գեղեցկություն տալու համար՝ նա վզից կախել էր մի շարք գազանների ատամներ, ախանջները խրել էր յերկու թեթև բամբուկե ձողիկ, իսկ քթի մեջ մի փայլուն պղնձե ողակ: Նրա սպիտակ առաջին ատամները այնպես էին սրված, վոր սուր մեխերի պես ցցված էին: Իրենց գյուղում շատ գեղեցիկ բան էր համարվում այդ:

VIII

Բոնգոն գետի մոտ մի թեթև մակույկ նստեց, վերցրեց յերկար ձողը և լողաց դեպի կղզին: Նա այստեղ վաղուց հետևում էր կռունկներին: Նա շատ էր բարկացել նրանց վրա այն պատճառով, վոր նրանք թռչում իջնում են իր դաշտի վրա և կորեկը տրորում:

Կռունկները շատ զգույշ են: Նրանք իսկույն թռչում են հենց վոր նկատեն վորսորդի նման մեկին:

Բայց Բոնգոն խորամանկ էր:

Բոնգոն արդեն յերեք ուր առաջ մտել էր կղզին և խիտ յեղեգնուտում հյուսել մի փոքրիկ վրան:

Այդ վրանից կարելի չէր ծածուկ հետևել, թե ինչ են անում կռունկներն իրենց կայանը գալուց հետո:

IX

Բոնգոն դուրս քաշեց մակույկը ափ և մոտեցավ մարգագետնին: Նա հանեց այստեղ խոշոր հատիկներով լի տոպրակը և ցանեց իր վրանից քիչ հեռու: Հետո խոտի վրա դրեց թոկից պատրաստած ողակը, վորի ծայրը պինդ կապեց թփից: Դրանից հետո նստեց իր վրանում և սկսեց սպասել:

Իրիկնապահին թռան յեկան կռունկները: Նրանք ամենից առաջ սկսեցին գետից շուր խմել: Միքանիսը իրենց գլուխները և վզերը իջեցրին գետի մեջ: Այդ լվացվելու նման մի բան էր:

Հետո կռունկները յետ յեկան ափ, և սկսեցին կամաց-կամաց մանգալ մարգագետնի վրա: Մի կռունկ տեսավ փռած հատիկները և իսկույն կանչեց մյուսներին: Բոլորը սկսեցին կտցահարել և ավելի մոտեցան ողակին: Հանկարծ մի կռունկ խճճվեց ողակում: Այդ կռունկին էր: Խեղճ կռունկիկը բոլոր ուժով չարչարվում էր, վոր վտանազատի ողակից: Բայց ողակը դրանից ել ավելի չէր ձրգվում: Կռունկիկը թափահարեց թևերը և բարձրացրեց հուսահատ աղմուկ: Ամբողջ յերամը յետ գնաց մի կողմ և միանգամից թռավ:

Իր վրանից դուրս թռավ Բոնգոն: Բալի գույն աչքերը փայլում էին: Շրթունքները ժպտում էին: Նա ձոձեց իր պինդ նիզակը և պատրաստվում էր ծակել իր թշնամուն:

Կռունկիկը պառկեց մեջքի վրա, շարժեց վտանները և պատրաստվեց պաշտպանվելու:

Բոնգոն այն է նիզակը տալիս էր նշանին, բայց հանկարծ թևերը թուլացան և նա սարսափած յետ թռավ: Վախից նրա աչքերը ճակատը թռան:

Բոնգոն գլուխը կորցրած սլացավ գլուղ: Նա ուղիղ հարձակվեց դեպի մեծ թմբուկը, վոր կախված էր սրբազան ծառից և սկսեց թմբկահարել, աղմուկ բարձրացնել:

Սյգ թմբուկը խփում էին միայն այն ժամանակ, յերբ հրդեհ էր լինում, մահ կամ ուրիշ դժբախտություններ պատահում:

Թմբուկի գմբջբոցը գալթեցրեց ամբողջ գլուղին: Բոլորը թողին իրենց գործերը և վագեցին ժողովատեղին, թե ծերերը, թե կանաչը, թե մարտիկները և թե մանուկները:

Յերբ բոլորը հավաքվեցին, Բոնգոն չերկու ձեռքն ելվեր բարձրացրեց և սկսեց պատմել:

Նա պատմեց, թե ինչպես ինքն ուղում էր վրեժ հանել կոունկներին, ինչպես ծուղակ դրեց նրանց բռնելու համար, և ինչպես բռնեց մի մեծ գորշ, մոխրագույն թռչուն: Բայց այդ կոունկը հասարակ թռչուն չէր: Նա, Բոնգոն, բռնեց իսկական կոունկների թագավորին, վորովհետև նրա վոտին արծաթե ողակ կա:

Իսկ և իսկ այդպիսի մի ողակ ունեւր ծերունի Մանգուլ արքան, վորից բոլորն էլ այնպես վախենում էին: Յերբ Մանգուլին սպանեցին իր խստութեան համար, Բոնգոն ուրիշների հետ միասին նրա համար փոս փորեց: Յեվ նա շատ լավ հիշում է, վոր Մանգուլի ձախ վոտին կար մի արծաթե ողակ:

Հիմա Մանգուն հարություն է առել, դարձել կոունկ և ապրում է գետի կղզում:

Հիմա ինչ անել: Կասկած չկա, վոր Մանգուն կըբարկանա ու գլուղ կուղարկե ամեն տեսակ հիվանդութուն ու մահ:

Բոլորն սկսեցին դուռալ, գոչել և լաց լինել: Գլուղի կախարդները և ջաղունները դուրս յեկան և առաջարկեցին իրենց ծառայությունը: Լավ վարձատրութեամբ նրանք հանձնառու յեղան փրկել ժողովրդին անխուսափելի կորստից:

Մեկն ասում էր, թե պետք է սպանել Բոնգոյին, կըտրել գլուխը և ցուլց տալ նրան բարկացած Մանգուլին: Մյուսը խորհուրդ տվեց, թե Բոնգոյի փոքրիկ լեքեխաներին պետք է զոհ բերել աստվածներին: Յերբորդը պընդում էր, թե պետք է խորովել և ուտել նրա սիրելի կընոջը, գեղեցկուհի Մպոնգուն:

Բոլորն այդտեղ սկսեցին ել ավելի բարձր գոռալ: Հետո բռնեցին իրեն, Բոնգոյին, և կապեցին ծառից, ուրիշները քարշ տվին այդտեղ նրա կնոջը, մի քանիսն էլ գնացին վորսալու նրա յերեխաներին:

Թշվառ Բոնգոյի վերջն էր: Ա՛խ, նա ինքը իրեն կրակի մեջ գցեց, հայտնելով կոռուկի և ողակի մասին:

Գլխավոր կախարհ-քուրմի ձեռքից առան սրբազան դանակը, վոր նրանով կտրեն կիսամեռ վորսորդի կեղորդը: Բոնգոն լաց չեղավ և սկսեց մնաս բարով ասել կյանքին: Մին էլ հանկարծ... ամեն ինչ փոխվեց...

XII

Վրա հասան միքանի սպիտակ մարդիկ հրացաններով և ամենից բարձրահասակը հրամայեց, վոր Բոնգոյին ծառից արձակեն: Խափշիկները շեյին սիրում սպիտակներին և վախենում էին նրանցից: Սպիտակները վախեցրել էին նրանց իրենց հրացաններով, ծեծում էին և ստիպում, վոր իրենց համար աշխատեն:

Նրանք խլում էին խափշիկների լավ հողերը և ողի էյին խմացնում: Շատ չնչին գնով ձեռք էյին բերում փղի վոսկոր և գազանների մորթի: Բայց այդ սպիտակը այնպիսին չեր: Նա Գերմանացի չեր, ուսումնական և ճանապարհորդ: Նա չեկել էր այստեղ, վոր ծանոթանա բնակիչների հետ և գազանանոցների համար վորսա գանազան կենդանիներ՝ թռչուններ, գազաններ, մողեսներ ու ոձեր:

Վաղուց նա ապրում եր գլուղի մոտ խփած յերեք վրանում: Նա ընծայում եր յերեխաներին հուլունքներ, պղնձե ողակներ և ակառնի ողեր, վոր նրանք սովորեն իր վրա և բերեն իր համար ամեն տեսակ սողուններ, փոքրիկ գաղաններ ու թռչուններ: Բոլոր բնակիչները շատ հարգում էին նրան և համարում էին աշխարհի ամենահզոր մարդը: Չե վոր նա թռել-յեկել եր նստած մի ահագին հրեշ թռչնի վրա, վորի հանած աղմուկից մարդիկ վախենում էին ու թափվում գետին: Հետո նրա մոտ յեկավ մի սպլակ՝ առանց ձիու: Սյդ սայլակն ել նուճալիսի աղմուկ եր հանում, փնչում-վրչում և ծուխ արձակում:

Սպիտակ մարդիկ արձակում էին հրացանները և առանց դժվարության սպանում էին բեզեմոտներ ու կոկորդիլոսներ:

Նրանք գիշերները այնպես պալծառ լույս էին տնում, վոր շրջապար լուսավորվում եր ցերեկվա պես:

Բարձրահասակ Գերմանացին հրամայեց, վոր իրեն տանեն կղզին տեսնելու կռունկների թագավորին:

XIII

Բոնգոն վախով մոտեցավ իր վրանին: Նա վախում եր թե հարություն առած Մանգուն իրեն կսպանի տեղն ու տեղը:

Յերբ մարդիկ տեսան կապած կռունկիկին, թշվառ Բոնգոն և նրա բոլոր ցեղակիցները ծունկի յեկան և սկսեցին գլուխ խոնարհել թռչնի առաջ:

Գերմանացիները մոտեցան կռունկին: Առաջնորդը հրամայեց, վոր նրան ծածկեն վերարկուցով: Թռչնին գետին գցեցին, կապեցին թևերը ու վտանորդ: Գիտնականը հանեց նրա վտուց ողակը և կարգաց վրալի գիրը: Հե-

տո հանեց գրչահատ դանակը և ողակը վրա դրեց հետևյալ բառերը:

«Այս ինչ թիվ ամիս և որ: Բռնված ե Սպիտակ Նեղոսի վրա: Յերկիր Ուգանդա, Ուակեդի լճից դեպի արևմուտք, Մրուլի գլուղի մոտ: Ոտառ Շմիդ»:

Գերմանացին հետո ելի ողակն անց կացրեց կռունկի վտուր, կարեց թուր և բաց թողեց թռչնին:

Կռունկիկը վազեց դեռ, դեն, ցատկեց և բարձրացավ յերկինք:

— Թո՛րբ,—ասաց գիտնականը: Յեվ յեթե ելի քեզ բռնեն Մգակվալի մոտերքում, թող իմանան, թե վորտեղ ես դու ձմեռել:

ԻՆՉ ԲԱՆ Ե ԹՌՉՈՒՆՆԵՐԻ ՈՂԱԿԱՎՈՐՈՒՄԸ:

Դուք կարծում եք, վոր կռունկի մասին գրածը հնարովի բան ե:

Թռչուններին վորսում են աշնանը, վտաներին անց են կացնում ալյումինե ողակ՝ մակագրությունը վրան ու բաց թողնում:

Դրան ասում են ողակավորում:

Միայն Գերմանիայում այս վերջին տարիներում ողակավորել են տասնյակ հազար վալրի թռչուններ: Նուճն սկսել են և մեզ մոտ անել: Ինչու համար ե այդ:

Գուցե և պարապ են մնացել:

Մենք բոլորս գիտենք վոր թռչունները մեր մոտից չվում են աշնանը, իսկ գարնանը նորից վերադառնում են:

Հնումը այդ մասին պատմում էին զանազան հեքյաթներ: Հավատացնողներ կային, թե կռունկները գնում են լուսնի վրա: Գետափյա ծիծեռնակների մասին պատմում էին, վոր իբրև թե նրանք աշնանը սուղվում են գորտերի նման ջրի մեջ ու քնում այնտեղ մինչև գարուն:

1538-87

Աստղներ ել կային, վոր հնումը ամեն մի դատարկ բանի հավատում ելին հեշտությամբ:

Հետո, ճանապարհորդների շնորհիվ իմացան, վոր թուրքուհները ձմռան ցրտին զնում են տաք յերկրներ:

Բայց թե ինչպես և ինչ ճանապարհներով, այդ մասին ել շատ հեքյաթներ ելին պատմում: Կարծում ելին թե թուրքուհները ուղիղ սլանում են դեպի հարավ, ասես թե կողմնացույց ունենան, վոր իբրև թե մի դերբնականու ուժ նրանց ճանապարհ ե ցույց տալիս:

Հիմա մենք գիտենք, վոր այդ այդպես չէ:

Թուրքուհների ամեն մի տեսակն ունի իր ողային ճանապարհը: Նրանք թուրքում են վոչ այնպես անդիտակցաբար և մի ինչ վոր խորհրդավոր ցուցմունքով, այլ ունեն իրենց ճանապարհի նշանները վորոնց շատ լավ հիշում են ծեր թուրքուհները, իսկ շահել թուրքուհներն ել նրանցից որինակ են վերցնում:

Թուրքուհները թուրքում են ավելի շատ մեծ գետերի և ծովափերի յերկարությամբ: Լեռնոտ տեղերում թուրքում են հովիտների և կիրճերի վրայով, ծովերը կտրելիս թուրքում են այնտեղ, վորտեղ շատ կղզիներ կան և այդ կղզիներն ըրարից շատ հեռու չեն:

Յերբեմն ել թուրքում են վոչ ուղղակի դեպի հարավ, կամ դեպի արևմուտք, կամ դեպի արևելք և ավելի հետո դառնում են դեպի հարավ:

Ուսումնասիրել այդ ուղիները այնքան ել հեշտ չեր և շատ դիտողություններ ելին պետք, վոր հետևելին թուրքուհների չուին:

Մեծ ոգուտ ավեց այդ բանում ողակավորումը: Աշնանն աշխատում են ծուղակներով վորսալ վորքան կարելի չե շատ թուրքուհներ, նրանց վտաններին անց են կացնում այնպիսի թեթև ողակներ ինչպես այդ արավ անտառապե-

տը կուռնկիկին, իսկ ողակների վրա գրում են տեղի անունը և ժամանակը, թե յեբբ ե բռնված յեղել թուրքուհը: Այդպիսի թուրքուհ իր նմանների հետ միասին թուրքում ե հեռուն՝ ոտար կողմեր: Վորի ողակը հեռվից աչքի չե ընկնում: Այդպիսի թուրքին աշխատում են բռնել կամ սպանել և կարգում են ողակի վրայի գիրը:

Ողակն ուղարկում են փոստ այնտեղ, վորտեղից թուրքուհն ե չեկած, վորպեսզի իմացվի թե ուր ե հասել թուրքուհը չվելիս: Այդ կերպ հաշտովեց շատ լավ իմանալ թե ուր և վորտեղից են անցնում նրանց թուրքի ճանապարհները:

Այդ կերպ իմացան, վոր շվեդական ազգավները չվում են Անգլիա ձմեռելու, իսկ արևելյան Սիբիրից բազմները գնում են ձմեռելու Հնդկաստան և Մադագասկար:

Ելի դեռ շատ թուրքուհների չվելու ճանապարհները այնքան ել լավ հայտնի չեն, մանավանդ մանր թուրքուհների, վորոնց շատ դժվար ե վորոշել հեռվից հասարակ աչքով:

Խորհրդային միության մեջ թուրքուհներին ողակավորում ե (Биостанция Юных Натуралистов) Յերիտասարդ հատուրալիստների բիոկայանը, վորի հասցեն այսպես ե. Москва, 14 Ростокинский проезд, 9.97 центральное бюро Юных Натуралистов.

Յեթե այնանը դուք կկարողանաք բռնել այդպիսի մի ողակավորված թուրքուհ, հանեցեք վտաից ողակը, ուղղեցեք և արտադրեցեք թե ինչե գրված՝ նրա վրա: Նշանակեցեք ճշտությամբ թիվը, ամիսը և բռնելու տեղը և ողակն ուղարկեցեք հիշված հասցեյով:

Մրանով դուք մեծ ծառայություն արած կլինիք գիտությանը, և այն դժվար գործին, վոր ուսումնասիրում ե թուրքուհների չվելու ճանապարհները:

ՀՀ Ազգային գրադարան

NL0383864

4785

ԳԻՆԸ՝ 25 ԿՈՊ.

С. ПОКРОВСКИЙ
ПРИКЛЮЧЕНИЕ
МОЛОДОГО ЖУРАВЛЯ
ГИЗ ССР АРМЕНИИ 1931 ЭРИВАНЬ

Բերեւրեն 1948

ՊԵՏՏՐՈՒՏ N: 1641   ԳՐԱԾ. N: 6415   ԵՐԿՈՒ՝ 4000
ՎԻՄ. ՊԵՏՏՐՈՒՄԻ ՊՈՒՏ. N: 2621

891.715
7-78